

in od tam se je na stara leta preselila v rojstni kraj kot vdova, kjer je imela za preužitke lepo posestvo. Na zadnji poti je je spremljala lepo številno ljudje, v asistenci domačega g. župnika je bil tudi g. župnik Razbornik od Sv. Urbana, ki je spregovoril ob odprti gomili rajni v slovo. Še isti dan pa je splavala med angelске trume dušica devetletnega Poldeka Vidovič, učenca vurberške šole, doma iz Krčevin. Nek solar ga je brcnil z nogo v trebuh, pretrgala se mu je trebušna mrena, dobil je vnetje z različni zapletljivi in zdravnik mu niso mogli oteži življenja. Ta primer je glasen opomin, kako se razpasuje surovost med mladino. Od ljubkega fantka pa je romala smrt dalje po Krčevinah in iskala nove žrtve. Stopila je v hišo Kuharjevo in zamahnila s koso po gospodarju Jožefu, star komaj 49 let. Umrl je na posledicah možganske kapi med prevozom v bolnišnico radi pljučnice na peplnično sredo zjutraj. Veliko ljudi je šlo k pogrebu in mu tako izkazalo zadnje spoštovanje. In drugi dan je zopet v Krčevinah smrt bila na delu. Odrašila je napornega življenja 86 letno Gerčko Horvat, ki je še lansko leto hodila precej daleč v cerkev. Njena hči je usmiljenka v Trstu. — Počivajte v miru vsi, vsem žalujočim pa božje tolažbe!

Dva smrtna primera pri Sv. Andražu v Halo-
zah. Nebeški Vrtnar je pred kratkim presadil dve
dobri Marijini družbenki iz te solzne doline v svoj
nebeški vrt. Obe sta vse življenje kot lepi cvetki
dehteli in širili vonj krepotnega, zgledega živ-
ljenja Marijinih otrok. Obe sta zveneli pod mo-
rilno roko jetlike, ki ju je neozdravljivo zgrabila
in iztrgala iz naše srede. Obe sta bili doma iz
Strmca, obe sta veliko delali in se mučili ter si
skrbeli za trdi kruh na mačehovski haloški zem-
lji, ki je tako lepa, a tudi tako skopa. Lizika
Vindiš je zadnja leta še s posebno ljubeznijo
podpirala svojega nečaka Ivana, ki študira in
tako želi, da bi postal ves Gospodov. Tonika
Potočnik je nekaj ur pred slovesom iz sveta
prejela Gospoda, zato ji je posebni nasmeji igral
okrog ustnen na mrtvaškem odru. Tako smo se
na grobu poslavljali od dragih sester s solzami
v očeh in s svetim mirom ter tiho srečo v srcu.

Župnikov brat legel k večnemu počitku. Pre-
tekli teden je v lepi starosti 80 let po nekaj-
dnevni boleznii zatisnil oči k večnemu počitku
g. Keresturi Koloman iz D. Lendave. Pokojnik je bil brat v Bakovih živečega upoko-
jenega župnika. Naj počiva v miru, a g. bratu
naše iskreno sožalje!

Dopisi

Dravska dolina

Vuzenica. Časi so hudi, a mi smo kljub temu
veseli. Čeprav je bila tudi letos huda in mrzla
zima, nismo pustili volka skozi faro kakor lani.
Oklicanih je bilo namreč nič manj ko 6 parov.

Dravsko polje

Vurberg. Vurberžani se zadnje čase na vse na-
čine izobražujemo. 27. in 28. februarja je prire-
dil okrajni kmetijski odbor kmetijski in sadjarski
tečaj z zelo zanimivimi in aktualnimi gospodar-
skimi predavanji v teoriji in praksi. Udeležilo se
ga je precej gospodarjev in fantov kmetijsko-
nadaljevalne šole, vendar bi bilo treba še več ra-
zumevanja in zanimanja za take, kmetu tako nu-
jne stvari. Eni pa delajo čisto posebne tečaje za
prislino prilastitev tuje lastnine. Posebno meso
jim gre v slast. Kradejo kure in svinjska plečeta.
Pri Mariji in Ani Minih v Grajenščaku si je kar
vso kobiljo privoščil in kokoške zraven, ubogi že-
nici pa naj zdaj sam fižol omlatujeta, je to za
kristjane? — Naša društva so stalno na delu.
Za praznik sv. Jožefa je namenjena pestra aka-
demija FO in DK, če se bodo ugodno rešile zade-
ve višje sile, kar bo pravočasno razglašeno. Ker
pa je upanje na prireditev akademije, zato vsem
prijateljem katoliške mladine doma in pri sosedih
kličemo: na veselo svidenje v dvoran!

Slovenske gorice

Sv. Benedikt v Slov. goricah. V pustnem času
je bilo precej živahno, imeli smo 9 porok. Želimo
novoporočencem veliko sreče in blagoslova v no-
vem stanu. Naj bi bili krepka opora cerkvi, na-

rodu in domovini! — Naša sadjarska in vrtnar-
ska podružnica se krepko giblje. Na njenem
občnem zboru je prof. Šiftar v dvehurnem govoru
podal mnogo koristnih navodil za pripravo zele-
njave. Na poučnem shodu 10. februarja je naš
tajnik Jože Kraner predaval o glavnih škodljiv-
cih našega sadnega drevja, na tečaju 26. fe-
bruarja za ssaženje drevja pa, kako se naj snaži
sadno drevje in škropi. Na tečaju za cepljenje
drevja 2. marca pa nam je isti razlagal, kako se
cepi in precepilja. Pomagala sta mu naša člana
A. Zemljic in Leop. Kurbus. Naši sadjarji v tem
meseču pridno snažijo sadno drevje, ker noben
noče biti naznanjen okr. glavarstvu za prisilno
snaženje. Pa bi bila tudi sramota za tistega, ki
bi ne storil svoje dolžnosti. Še je dovolj časa do
1. aprila. — Na novi državni cesti Sv. Bene-
dikt—Sv. Lenart se bo začelo delo, kakor hitro
se bo zemlja osušila. Zemeljska dela se bodo do-
vršila in zgradila dva mosta. Zelo želimo, da bi
se tudi celotno potlakala in dovršila. Upamo, da
bo država dala na razpolago potrebni denar za
dovršitev.

Mursko polje

Ljutomer. Ljutomerski farani, ako je v vas kaj
katoliške narodne zavednosti, se boate gotovo
naročili na Mohorjeve knjige! 30 din za šest knjig
boate že zmogli. Ne odslavite nabiralca, ki bo pri-
šel k vam z nabiralno polo! — Iz okolice Ljuto-
mera se sliši godrnjanje nad zlikovcem, ki se
spravija nad kokoši. Upanje je, da se bo nepridi-
prav enkrat vendarle ujel. — Pošteno nas je pre-
senetilo. Ko smo pričakovali, da bo dež prenehal
in se nam bo nasmejalo sonce, pa nas je pozdra-
vil v četrtek zjutraj skoraj 15 cm debel sneg.

Saj bi bili veseli, če bi bilo še okrog Božiča, toda
sedaj ga pa res nismo! Ker je sneg južen, se je
zelo oprijel drevja, posebno iglastega, kjer je na-
redil veliko škode. Nesreča pa je tem večja, ker
je takoj drugi dan posijalo sonce, ki je naglo to-
pilo zapadli sneg. Ker so bili potoki narastli že
radi obilnega dežja, so sedaj prestopili struge.
Posebno škavnica, ki je spravila pod vodo velik
del polja. Nevarnost je za ozimino. Res se spra-
šujemo: kdaj bo končno nastopil dan, da se bo
škavnica regulirala in tako vsaj nekoliko zmanj-
šala njena uničevalna moč? — Najbolj so prizade-
ti kraji: Cezanjevi, Ljutomer in Ristova, saj
so od obmurskih krajev skoraj odrezani, ker so
ceste vse pod vodo.

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Dne 1. marca zvečer so ljudje
opazili na severni strani jasnega neba polarni sij,
kakršen se je pojavil pred 2 leti. Nenadna rdeča
svetloba, ki je trajala le nekaj minut, je vzdra-
mila tudi naše gasilce, ki so mislili, da nekje v
bližini gori, a so se kmalu prepričali o naprot-
nem. — Naše ceste so ponekod obupno slabe.
Pred dnevi se je namreč v Šolski ulici avto do
osi pogreznil v blatu, odkoder so ga pozneje ko-
maj praznega izvlekli. — Zveza poljedelskih de-
lavcev je že in še bo v vseh večjih krajih prire-
dila za svoje člane sezonske delavce socialne te-
čaje, v zvezi s katerimi imajo krajevna društva
svoje občne zbornice. Tečaji so proti pričakovanju
povsod zelo dobro obiskani.

Turnišče. Pred dnevi so se naši čevljarji s ko-
lesi vračali iz soboškega sejma. Ker kupčija ni
bila slaba, so v Rakičanu zavili v gostilno in ma-
lo globlje pogledali v kozarce, kar je povzročilo,
da je čevljarški mojster Z. J. padel s kolesa ter
se občutno poškodoval po obrazu. — Nevarne
rane na nogah ima posestnik Smej Ivan in ob-
stoja velika nevarnost, da mu bodo morali v bol-
nišnici nogo odrezati, ako ga še hočejo ohraniti
pri življenju. — Precej prahu in nepotrebnega
govorjenja je povzročila gostilna, ki se nahaja
tik cerkve. Omenjeno gostilno je namreč oblast
zaprla. — Naše Prosvetno društvo in Fantovski
odsek sta pridno na delu in sta nam predvajala
že več lepih iger in predavanj.

Bodonci. Kakor smo že v našem listu poročali,
je bila ustanovljena selška dostava v našem poš-
tnem okolišču. Ravnateljstvo plač ni hotelo povišati,
naša občina, ki ima za vse drugo dovolj denarja,
pa ni hotela nič prispevati, kakor to delajo druge
občine. Ljudje so nejevoljni, pa poštarico ne za-
dene nobena krivda. Sicer pa bo to kmalu urejeno,
ko bo država nastavila pri pogodbenih poštah pi-
smonošo. — Čudimo se, kako je mogoče, da pri
nas ni razpisano mesto tajnika na občini. Naj bo
tajnik kdor koli, toliko pa menda le lahko zahte-
vamo, da bo obvladal slovenščino. — Že več ko
eno leto manjka na naši šoli ena učna moč. Otrok
imamo okrog 300 in da je to za tri učne moči
preveč, je menda vsakemu jasno. Prosimo žens-
ko učno moč, ker je na taki šoli potrebna vsaj
ena ženska moč.

Haloze

Sv. Andrej v Halozah. Po pametni zamisli bla-
gopokojnega voditelja dr. Korošca je kakor dru-

Koliko pentelj ima no-
gavica? V paru na roko
pletentih bombažnih žen-
skih nogavic je potrpež-
ljiv človek naštel nič
manj nego 47.000 pen-
telj. Še popolnoma dru-
gačne številke pa dobi-
mo, če vzamemo v roke
nogavice iz drobnejšega
tvoriva, n. pr. iz svile ali
umetne svile. Takšen par
nogavic šteje približno
dva milijona pentelj. In-
dustrija uporablja za ple-
tenje takšnih nogavic
najbolj zamotane stroje,
ki sestojijo iz kakšnih sto
tisoč delov. Na uro sple-
ta ta stroj okrog 45 mi-
lijonov pentelj, to se pravi,
da izdelava v eni uri
približno 20 parov no-
gavic.

Prižgana vžigalica se
vidi kilometer daleč. Ka-
kor so pokazali v Nem-
čiji poskusi, se vidi še
tako majhna luč precej
daleč. Tudi pri zastira-

Januš Golec:

Hči mariborskega mestnega sodnika

Ljudska povest iz junaške dobe obrambe Maribora
pred Turki leta 1532.

Pri kratkem opisu Turškega zida je bila omenjena
drča, katera je bila strašno nevarna past za vsakega,
kateri bi se lotil napada v dolinici. Na vrhu drče so bili
nagradeni ogromni kupi kamenja ter hlo dov. Ta plaz
so sprožili v odločilnem trenutku, zagrmel je z največjo
brzino po strmi riži, se izpraznil nad glavami janičarskih
kričačev in je pokopal pod seboj najbolj ropazeljno ter
krvoločno sodrgo.

Do neba segajoči obupni kriki... Tulenje in ječanje
na pol živih ter ranjenih, zaokren na pobeg za podstati
stoječih...

Tak je bil začetek in konec zadnjega naskoka nad
Turški zid med Rušami in Falo.

Za bežečimi Bosanci in Hercegovci so metali Rušani
z obzidja koše čebel. Razljutene živalice so se spustile v
gostih rojih za bežečimi in so jih neusmiljeno pikale. Pre-
ganjani vragovi so po ljudski govoric bežali, kolikor so
jih nesle noge, in se drli na ves glas: »Strašne so štajer-
ske muhe! Bežimo, bežimo, sicer bomo vsi poginili!«

10

Na Ali pašo v čolnu na Dravi so streljali mušketirji
s krogli, ko je gonil z golim mečem svoje ljudi v boj
za posest zida. Verskega odpadnika se ni prijela niti ena
od izstreljenih krogel. Po prepričanju o nedotakljivosti
pasjega sina šine po ljudskem pripovedovanju enemu od
krščanskih strelcev rešilna misel v glavo. Z roke sname
zlat blagoslovljen poročni prstan in ga porine namesto
svinčenke v cev muškete. Zlati nabož v puški izstrelil.
Komaj se razkadi oblaček smodnikovega dima, že omahne
paša smrtno zadet iz čolna v Dravo, ki ga odnese proti
sultanovemu mostu kot prvo sporočilo, da so bili Turki
poraženi tudi pri Turškem zidu.

Takoj po pobegu napadalcev so Rušani odprli vrata
Turškega zida ter so začeli vlačiti izpod kamenja ter
hlo dovja ubite ter ranjene Turčine. Mrtve in poškodovane
so brez usmiljenja in prizanašanja pometali v Dravo in
so na ta način oznanili sultanu Sulejmanu, da Ruše ni-
kakor niso zaostale za Mariborom!

Vladarja velike Turčije je silno potrla, ko je prejel
vest, da je priplavalo po Dravi najprej truplo Ali paše
v blesteči bojni opremi, za njim pa nešteto mrličev iz vrst
bosanskih in hercegovskih janičarjev.

Medtem ko je grebel Ali paša kostanj iz žerjavice
Turškega zida, tudi njegov v Rušah zaostali mostarski
tovariš Mohamed ni držal križem rok. Preprostemu narodu
je do danes znano, da se je podal višji Turek iz Mostarja
v ruško Marijino cerkev na konju. Kolikorkrat je pogledal

god tudi pri nas ustanovljena šolska kuhinja, ki vsak dan redno deli našim revnim šoloobveznim otrokom tople hrane, da si vsaj enkrat na dan za silo napolnijo svoje lačne želodčke. — Po več kakor dva meseca trajajočem velikem snegu in ostrem mrazu je spet nastopilo toplejša južno vreme, ki je spravilo ljudi na prvo spomladansko delo v naše gorice rezat in kopat. Marsikateri vinogradnik bo prisiljen sam delati v gorici in na njivi, ker si ne bo mogel vzeti delavcev radi pomanjkanja živil in denarja. Veliko družin, bajtarskih, viničarskih in pa tudi kmečkih je, ki so že dalje časa brez koščka kruha, kar je posledica lanske slabe letine. Kako torej naj živi ubogi haloški viničar, če še posestniku primanjkuje? Zato letos kakor običajno ne bo slišati veselega petja kopačev, ker je veliko pomanjkanje, kakor ga skoraj ne pomnijo ljudje in ker je v kleti suho pri »čepis«. — Pretekli mesec nam je preostalo še veliko nakaznic za kruh ali moko. Pa da ne bi kdo mislil, da smo tako založeni, ampak naši trgovci niso dobili zadostne količine moke, kar je delalo našim pridnim gospodarjem nemale skrbi, ker niso imele iz česa peči za veliki praznik pust »krapičev«. Fašenk pa je le minil, čeravno je bilo malo »krapičev«.

Šmarški kraji

Šmarje pri Jelšah. Pa smo spet imeli par toplih sončnih dni. Kar vlekle nas je na delo, ki se nam od vseh strani valjuje. Poleg vinogradov in njiv se skrbno dela tudi v sadonosnikih. Kdo izmed starejših ve povedati, da so se sadnega drevja kdaj tako splošno poprijeli kot sedaj? Drevesnice so sicer imeli na gornjem koncu trga in si z dobrimi sortami zasadili drevored do Skaleta in do razcestja proti Jelšam. Danes pa je splošno zanimanje za podvig tudi te kmetijske panoge in še posebej med našimi mladimi gospodarji. Drugo k drugemu pač pomaga. »Slov. gospodar« nas s svojimi članki in navodili vedno vzpodbuja, naša sadjarska podružnica marljivo poučuje ter jim v jeseni v svoji novi stavbi pridno sadje suši, iz tečajev na vinarški in sadjarski šoli v Mariboru pa nam tudi šmarški obiskovalci, kakor predsednik sadjarskega društva Jan Vreže ter njegov sosed Strašek, prinašata najnovejša navodila in priporočila. Da se pa tudi še drugim omogoči obisk takih priporočljivih tečajev, se v tekočem tednu, in sicer 13., 14. in 15. marca, tedaj v četrtek, petek in soboto, tudi pri nas v Šmarju vrši tak tečaj za pouk in navodilo za najnovejša sadjarska dela, kakor jih zahteva napredno sadjarstvo. Pridite vsi in v obilnem številu ter Bog vam daj, da v jeseni napravite prav lepe in izdatne kupčije s svojim pravilno vzgojenim sadjem!

Sv. Križ pri Bog. Slatini. Društveni dom imamo iz leta 1913. Ta ne odgovarja več današnjim potrebam. Čim dalje tem bolj silil v ospredje zadeva, da društveni dom, oziroma društvena dvorana »Slomškovega prosvetnega društva« ne odgovarja današnjim našim potrebam. Ob priliki raznih društvenih prireditev, na primer: akademij, iger ali kakih drugih važnih sestankov ali praznov je vedno društvena dvorana premajhna in skromna. Oder imamo prilichen, tudi lepih kulis imamo. Za kulise pa tudi nimamo primerne

shrambe. Potreba večje društvene dvorane in pripadajočih sob in shramb se je posebno opazila zadnje čase, ko je na svojih čolnih prosto zaplaval »svoboda prosvetnih društev«. Tako se je že pred nekaj časom sprožila misel, da se društvena dvorana poveča z izločitvijo posojilnice iz društvenega doma. Ta misel pa je zadela na trd oreh in je ostala do danes še nerešena. Potrebo po povečanju društvene dvorane so sedaj uvideli vodilni in uvidevni možje. Saj je to za župnijo res velika zadeva in skrb in je popolnoma upravičena. V Prosvetnem domu se vzgaja mladina po krščanskih načelih za Boga, dom in narod. Korajže je treba — pa začeti je treba, pa bo vse šlo. Ne bojimo se pomoči z osebnim delom, saj smo fantje krepki in korajžni (to morate razumeti, korajžni za dobro stvar). Potrebne vožnje smo tudi pripravljene brezplačno izvršiti. Denarni prispevkov se tudi ne bojimo. Ne motimo se, če že vnaprej računamo v finančno sodelovanje od strani uprave občine. Prijeli bomo za plug — zajezdili konjčka... in zaurali prvo temeljno brazdo za povečanje društvene dvorane.

Sv. Križ pri Rogiški Slatini. Prehranjevalnemu občinskemu odboru je prostovoljno stavilo na razpolago 30.000 din ravnateljstvo steklarne pri Sv. Križu. S tem korakom je ravnateljstvo steklarne napravilo velik korak za pomoč prehranjevalnemu odboru. — Delovanje prehranjevalnega odbora se je med občinstvom sedaj pomirilo. Seveda spočetka niso ljudje dobili pripadajoče količine moke, sicer pa to ni bila krivda odbora. Medtem pa imamo sedaj zadostno količino moke na razpolago — pa ne pridejo vsi opravičenci po njo. Morda pri nekaterih ni potrebnega denarja? — Veliko zanimanje je bilo letos za umetna gnojila. Občina jih je sama razpečala 15.000 kg. — Ženini in neveste bi bili skoro na karte. Letošnji predpust si je podalo roke in obljubilo zvestobo samo osem parov. — Akejski odbor za zimsko pomoč revnim je priredil zadnjo nedeljo krajevne sestanke po vsej občini. S pomočjo tega odbora in s pomočjo bolje stoječih posestnikov se je našim domačim revežem lepo pripomoglo in vsaj začasno zboljšalo njihovo budočo pomanjkanje. Med vsemi bolj stoječimi posestniki se je najbolj odrezala gospa Fani Potočnik iz Rogiške Slatine. Obdarovala je tri reveže v blagu za 201 din in v gotovini 90 din. Njej in vsem darovalcem izrekamo najlepšo zahvalo! — Sedaj smo na delu v vinogradih. Tudi na njivah je že padlo prvo seme jarjih žit na svežo brazdo. Daj Bog, da bi to seme zlasti letos v teh težkih časih dobro vskalo in obrodilo stoteren sad!

Celjska okolica

Nova cerkev pri Vojniku. Veliko pomena za našo župnijo je novi »Prosvetni dom«, ki bi prinesel novega ognja v srca naše mladine. G. kaplan Žolnir je predlagal, da bi se sestavil odbor z odborniki iz posameznih vasi župnije. Naloga teh odbornikov bi bila, da bi v svoji okolici zbirali prostovoljne darove v blagu (tu pride v poštev les) in denarju. S prostovoljnimi darovi smo pripravljeni, da bi gospodarsko noben ne bil prizadet. Saj vemo, da bo novi »Prosvetni dom« skupno ognjišče vseh župljanov, posebno naše

Kunigunda ugrabljena

Junaški branilci Turškega zida s številnimi begunci nikakor niso takoj verjeli, da bi bil sovražnik resnično pobegnil po prvem neuspelem naskoku, saj so poznali njegovo zvižčnost ter zahrbtnost. Navozili so nov plaz kamenja in polen ter čakali v strogi pripravljenosti, kje se bodo poturčenci pojavili, da ponovno poskusijo, kar jim je prvič tako bridko spodletelo in končalo v krvi ter smrti.

Sovražnika ni bilo dolgo od nikoder. Straža na Gradišču je javila najurnejše gibanje dolgih vrst Turčinov ob bistriškem mostu, ki so se vse pomikale ob Dravi proti vzhodu. Turška vojska je zatonila in izginila bogznaj kam. O kakem večjem premikanju vojaštva pri mostu ni bilo nič več opaziti.

Dne 21. septembra popoldne so se začeli motati okrog Viltuša in Bistrice bolj neznatni turški oddelki, kateri so z vso naglico razdrali most, začeni na sredi in proti vsaki strani na levo ter desno. Deske in trame so enostavno metali v reko. Odvezali so od zasidranih čolnov mehove govejih kož, katere so tudi odnesli valovi Drave. Končno so omajali še sidra mlinskih čolnov, poskakali vanje ter odveslali po Dravi proti Mariboru.

Sultanovega mostu ni bilo več. Niti en Turek se ni pojavil, da bi jezdil ali se plazil peš proti Rušam. Posadka za Turškim zidom je resnično zmagala, domači begunci in pribežniki iz Središča, Ormoža ter Ljutomera so bili

mladine, ki naj bi tukaj prejemale smernice za svoje življenjske naloge. Pojdimo s pogumom na delo, da izkažemo hvaležnost velikemu škofu Slomšku, ki je več ko pred 100 leti tukaj kaplanoval.

Laški kraj

Laško. Fantovski odsek in Dekliški krožek sta dne 2. marca ob pol 4. uri priredila v nadžupnijski dvorani zelo lepo in poučno igro dramo »Stari in mladi«. Obisk igre je bil nepričakovano dober. Glavna zasluga, da je tako lepo igra iztekla, gre vrlemu in požrtvovalnemu prosvetnemu delavcu g. Bregarju, ki nas je v tej igri vodil. Toda ne mislite, da gre pri nas vse tako gladko. Tudi mi dobimo večkrat kakšno poleno pod noge. Zato več ko je polen in zaprek, tem lažje in lepše ter skupno je delo.

Književnost

Dve novi knjigi za postni čas je izdala Družba sv. Mohorja: Svetega Hjeronima izbrana pisma, I. del, poslovenil Dr. Fr. Ks. Lukman, 312 strani. Broš. 56 din, vez. 72 din. Pisma o trpljenju spisal Vilko Fajdiga, strani 92. Broš. 20 din, vez. 30 din. Udje Družbe sv. Mohorja dobijo knjigi za 25 % ceneje. 451

Šmarnice za leto 1941. »Smisel in skrivnost trpljenja« je naslov novih šmarnic, ki jih je spisal g. Andrej Pirc. Pisane so posebno za sedanji težki čas ter so posamezna premišljevanja ponazorjena z zanimivimi zgledi. Dobijo se v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila Maribor, Ptuj, Trbovlje.

Korporacijski red in družabna reforma Jugoslavije. Dr. Jože Jeraj, Maribor, 1941. Tiskala in založila Tiskarna sv. Cirila. Cena 14 din. — Knjižica z gornjim naslovom, ki jo je spisal dr. Jože Jeraj, profesor na Visoki bogoslovni šoli v Mariboru, strokovnjak v socioloških vprašanjih, seznanja bralca na stvaren, nazoren in poljuden način o novem gospodarskem in socialnem redu, ki se pričakuje, napoveduje in delno že ostvarja. Gospodarski liberalizem je človeško družbo razklal v dva razreda, ki sta drug drugemu sovražna: v kapitalistični red maloštevilnikov in proletarski razred delavcev, tretji je tako zvani srednji razred kmetov, obrtnikov in trgovcev, ki imajo sicer nekaj kapitala, pa ne živijo prvenstveno od njega, temveč od lastnega dela. Sodobni razredni boj med gospodarskimi sloji je povzročil kaos (zmedo) v človeški družbi. Kako pomagati? Imamo dva recepta: komunistični in korporacijski. Klasična dežela, kjer se uresničuje komunistični program, je sovjetska unija v Rusiji, kjer so vsi sloji in poedinci zasluženi državnemu kapitalizmu. Papež Pij XI. v svoji okrožnici Quadragesimo anno (leta 1931.) odklanja individualistično načelo liberalizma in kolektivistično načelo komunizma ter priporoča kot bistvene organe novega pravega socialnega reda korporacije, to so v skladu z vodilnim gospodarskim načelom socialne pravičnosti organizirani dobro urejeni udje družabnega telesa, ki bodo nasprotujoče si koristi delodajalcev in delavcev spravile v harmoničnem občestvu. Kakor družni isti stanovski smoter člane istega poklica v korporacije, tako družni višji skupni smoter več korporacij v zvezo;

kip Marije, je obrnila nevidna moč glavo nevernika tako daleč nazaj, da je moral gledati čisto proč od Matere božje. Pri tem čudežu vzklikne paša: »Verjamem v moč božje porodnice in ji bom prinesel dar, kakršnega ji še ni poklonil nihče!« Dal je napraviti tako veliko in težko svečo, da so jo morali potegniti v cerkev štirje konji. Ob slovesu je naročil Rušanom, naj od njega podarjeno svečo prižgejo, kadar bo največ ljudi v svetišču.

Preudarni Rušani so opominjali k previdnosti z ozirom na turški zahvalni dar. Slednjič so se odločili, da ogromne sveče sploh ne bodo prižgali, ampak jo odprli. Sveča je bila votla in napolnjena s tolikšno količino smodnika, da bi bila eksplozija pognala v zrak veličastno ruško hišo božjo.

Mostarski paša je stikal po izpraznjenih Rušah s svojimi vojaki tako dolgo, da je naletel na čuvaja ruške Matere božje — župnika Lichtensteina. Zapovedal je duhovnika mučiti z mongolsko brezsrčnostjo in krutostjo. Ker niso končale življenjske svetniškemu duhovniku najstrašnejše muke in je še vedno zahvaljeval Boga in Marijo, so ga razsekali turški rablji na drobne kose in jih razmetali po vasi.

Ob pojavu prvih na vso moč kričečih premagancev izpred Turškega zida v Ruše jo je odkuril tudi mostarski paša Mohamed proti sultanovemu mostu v Bistrici in se pridružil s preostanki Bosancev ter Hercegovcev jedru proti vzhodu se pomikajoče Sulejmanove vojske.

nju luči moramo paziti, da to storimo temeljito, namreč z dovolj debelo stvarjo, ki svetlobe ne propušta. Tako so s temi poskusi ugotovili, da se vidi svetloba majhne vžigalice kilometer daleč. Svetloba luči, ki je slabo zastrta, pa se vidi več kilometrov daleč. To je važno vedeti posebno danes, ko divja vojna in ima tako slabo zastrta luč lahko usodopolne posledice, kajti bistremu očesu letalca nič ne uide.

Nemčija in plinska vojna. V začetku vojne leta 1939. je izjavil vodja rajha Adolf Hitler, da se bo Nemčija borila na viteški način in da se bo strogo držala vojaških zakonov in mednarodnih dogovorov o bojevanju, dokler se jih bo držal nasprotnik. Adolf Hitler je že takrat izrečno odklonil uporabo bojnih pil-

vsi smotri pa morajo biti usmerjeni k najvišjemu smotru v državi, k občni blaginji. Pri zgradbi korporacijskega reda gre predvsem za organizatorni vidik, pod katerim se naj določi obseg poedinih korporacij in razmejitev korporacijskih področij, to je, gre za to, koliko korporacij naj bo. Fašistične korporacije v Italiji imajo za osnovo proizvajalno vejo in jih je 22. Bivša Avstrija se je odločila za poklicno-stanovsko organizacijo. Portugalska ima tri glavne oblike korporacij: za poljedelstvo, ribarstvo in pomorstvo ter za industrijo in trgovino. Nemška narodno-socialistična stanovska organizacija smatra vse nemško narodno gospodarstvo kot Nemško delovno fronto, ki je del stranke, kateri je na čelu vrhovni voditelj. Glavni sestavni del te fronte je podjetje. V vsakem podjetju se ustanovi zaupni svet. Če se podjetnik in nastavljenec ne morejo sporazumeti, odloči državni nadzornik dela. Zakonodajno oblast imajo fašistične organizacije, kajpada v malem obsegu, portugalske in bivše avstrijske pa imajo samo posvetovalno pravico. Jugoslavija naj ne kopira (prevzame) druge korporacijske rede, marveč naj ustvari jugoslovanski korporacijski red, ki bo upošteval našo gospodarsko strukturo, pa tudi naš poseben položaj, ker obstoja Jugoslavija iz srbske, hrvatske in slovenske skupnosti. Naše korporacije naj se delijo po poklicih. Pri nas že obstojajo javno-pravne stanovske organizacije (za trgovino, industrijo, obrt, kmečka zbornica itd.), tudi obstojajo številne svobodne poklicne organizacije (kmečke, trgovske, industrijske itd.). Zakonodajno oblast bi imele v smislu avtonomistične razdelitve države banovinske stanovske gospodarke zbornice (v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu) ter vrhovna stanovska gospodarstva zbornica v Beogradu. Jugoslavija bo krščanska, narodna in korporacijska država. Dr. Jerajev zelo poučno in vzpodbudno knjižico najtopleje priporočamo posameznikom ter našim mladinskim in prosvetnim organizacijam.

O sovjetskem gospodarstvu. Pod tem naslovom bo dr. Ciril Zebot kmalu izdal knjigo, v kateri razpravlja o osnovi, ustroju in delovanju sovjetskega državno-načrtnega gospodarstva. Knjiga bo izšla v začetku aprila t. l. ter se naroča pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. V prednaročni stane 150 din. Če bi poedinci ne mogli knjige naročiti, priporočamo, da to storijo naše mladinske in prosvetne organizacije, včlanjene v Prosvetni zvezi.

Naznanila

Maribor. Mariborska dijaška mladina vabi na slavnostno matinejo v proslavo druge obletnice kronanja papeža Pija XII. v nedeljo, 16. marca, ob pol 12 v Karlinovi dvorani (Dijaško semenišče, Korošcova 12). Spored: 1. Basni: Atila pred Rimom (poje zbor bogoslovcev). 2. Napori in načela Pija XII. za vpostavitve miru med narodi (govor). 3. Svetlemu vodniku naših dni (deklamacija). 4. Mladina prisega zvestobo svetemu očetu Piju XII. (govor). 5. Premisl: Landes regiae (pojejo združeni dijaški zbori). 6. Zaključna beseda. 7. Povsod Boga (pojejo vsi). Vstopnine ni, —

nov, tako danes odgovarjajo v Berlinu na izjavo ameriškega mornariškega ministra, ki je rekel, da bo Nemčija pri sedanjem vdoru v Anglijo uporabljala bojne pline.

Domovina kuge je prav za prav severna Afrika, in sicer v onih predelih, kjer so pravkar v teku najhujši boji med Angličani in Italijani. V Evropi se je kuga pojavila prvič v 6. stoletju, ko so jo prinesle iz severne Afrike podgane, ki so bile na ladjah.

Vse živali ne dojemajo barv tako, kakor jih ljudje. Njih oči so za mnoge barve neobčutljive, po drugi strani pa vidijo tudi barve, ki jih mi ne vidimo. Čebele poznajo n. pr. samo tri barve, za njihove oči je rdeča barva siva.

rešeni. Radi previdnosti do Bistrice in še dalje poslani izvidniki so se vrnili z veselim poročilom, da jo je prokleti sovražnik s tako naglo odkuril iz Ruš, da niso imeli janičarski jezdecji toliko časa, da bi pripravili, užgali in izstrelili prižigalne puščice v škodlaste ter slamnate strehe in jih podnetili. Prijazne Ruše so ostale radi preneglega pobege požigalcev in roparjev nepoškodovane. Naleteli so na vasi na razmetane posamezne kose človeškega trupla, iz katerih niso mogli prepoznati, nad kom bi se bile maščevale pobesnele zveri tako nečloveško.

Zmagovalci za Turškim zidom so se razporedili v nekaj slavnostni sprevod in se začeli pomikati od utrdbe med ukanjem in prepevanjem proti Rušam, katere so naši skoraj nedotaknjene, kakor so javili izvidniki. Na nasvet mariborske gospodične Kunigunde je zavil zmagovalni sprevod v ruško cerkev pred noge nebeške Kraljice, ki je uslišala obupne prošnje krščanske raje in ji izprosila tako sijajno zmago nad toliko premočjo nevernikov. V pobožne romarje pretvorjeni zmagovalci so zdrknili na kolena, sklenili roke in iz hvaležnih krščanskih src je puhtela pred glavni oltar nebeške Matere najtoplejša zahvala za pomoč in zmago. Ljudje so jokali veselja, se objemali, peli, molili in kar verjeti niso mogli, da so oteti za dalje časa peklensko zlobnih sovragov.

Prva se je spomnila Kunigunda, da bi bila na mestu večerna služba božja s petimi lavretanskimi litanijami v slovesno razsvetljeni cerkvi. Iskali so povsod gospoda

Mariborčani se vabijo, da v najobilnejšem številu posetijo to proslavo združene dijaške mladine!

Ljudski oder v Mariboru bo vprizoril v nedeljo, 16. marca, ob 17 krasen verski misterij »Lazarjeva smrt in njegovo vstajenje od mrtvih«. Res prava duhovna obnova za bližajočo se Veliko noč, zato se bomo v nedeljo vsi združili v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

Razglednice Slovenske straže. Slovenska straža bo izdala za letošnje Veliko noč štiri umetniške razglednice. Osnutke so napravili naši priznani domači slikarji in so v njih obdelali slovenske narodne običaje, ki so najtesneje povezani z verskim življenjem velikončne dobe. Vso slovensko javnost že danes opozarjamo na razglednice, ki bodo ponazorile v narodopisni pristnosti prizore naših domačih šeg in navad. Predstavile bodo hkrati najširji javnosti tri naše domače umetnike v njihovem umetniškem prizadevanju za gojitev in ohranitev pristnega slovenskega življa. Razglednice pa bodo končno tudi ključ naši zavedni slovenski javnosti, naj se vedno in povsod zaveda svoje narodne dolžnosti in podpira našo Slovensko stražo.

ČASOPISNA STATISTIKA

Knjižice za časopisno statistiko po župnijah so zopet v novi izdaji natisnane. Te dni jih bomo razposlali vsem, ki so jih želeli. — Ako kje teh knjižic nimajo, pa bi bili pripravljene to statistiko vstaviti, naj nam sporočijo! Knjižice pošiljamo brezplačno. — Prosimo vse preč. gg. duhovnike, da pomagajo našim požrtvovalnim fantom in dekletom, da jim sestavijo to statistiko.

Uprava »Slov. gospodarja«, Maribor

Sv. Benedikt v Slovenskih goricah. Na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca, priredi naša župnija domovinski dan. Kakor so to storili že marsikje, da s tem pokažejo svojo narodno zavednost, tako tudi mi tu ob skrajnem severnem koncu naše domovine nočemo zaostajati in bomo ta dan posvetili misli na naš dragi slovenski dom. Zjutraj po rani sv. maši nas bo govornik v Ciril-Metodovem domu povedel v našo narodno preteklost in bomo videli, kako že dolga stoletja v borbi vztrajamo na naši zemlji, ki je sicer revna, a lepa in skromno redi onega, ki jo z ljubeznijo obdeluje. Po večernicah pa bo v Domu slavnostna akademija, ki jo priredi naša mladinska društva. Pridite vsi, stari in mladi, da ob tej priliki izrazimo voljo, biti zvesti Bogu, narodu in domovini! Bog živi!

Ljutomer. Na Jožefovo priredi Fantovski osek akademijo v Katoliškem domu.

Velika Nedelja. Vsi se še dobro spominjamo zadnje državljanske vojne med komunisti in generalom Francem v Španiji. V spominu so nam

tudi še junaški branilci Alcasarja v Toledu. Prav te pa boste imeli priliko občudovati tudi v igri »Krvava Španija«, ki jo priredi naše Prosvetno društvo na Jožefovo po večernicah v križniški dvorani. Pridite polnoštevilno!

Vinarska podružnica v Ormožu bo imela svoj redni letni občni zbor 15. marca v gostilni okrajne posojilnice v Ormožu. Občnega zbora se udeležijo zastopnik vinarskega društva, ki bo imel na istem strokovno predavanje iz vinarstva. Občnega zbora naj se udeležijo vsi člani vinarskega društva, vsak pa naj pripelje s seboj vsaj še enega vinogradnika, ki doslej še ni naš član.

Sv. Marjeta niže Ptuja. Fantovski osek in Dekliški krožek priredita na Jožefovo, 19. marca, in na praznik Marijinega oznanjenja, 25. marca, popoldne krasno akademijo z igro »Cetrta božja zapoved«. Na svidenje!

Se dva sadjarska tečaja delegata Prizada za pospeševanje sadjarstva. Prvi tečaj bo 17. in 18. marca v Rogoški Slatini, drugi pa 20., 21. in 22. marca v Koprivnici pri Rajhenburgu. Tečaja bosta sadjarjem pokazala teoretično in praktično, kaj zahteva sodobno sadjarstvo. Na tečajih bosta predavala delegat Prizada za pospeševanje sadjarstva in okrajni kmetijski referent.

Škale. Pridno se pripravlja naša katoliška mladina FO in DK, da vredno počasti svojega vzornika in varuha, kakor tudi zaščitnika in priprošnjika naših delavcev-rudarjev — sv. Jožefa. V ta namen bo na Jožefovo ob treh popoldne v Društvenem domu akademija s pestrim sporedom, da izkažemo čast našim slovenskim očetom. Na to akademijo ste vsi prijatelji naše mladine, naših delavcev in naših očetov najiskrenejše vabljeni!

Št. Vid pri Grobelnem. V nedeljo, 16. marca, nam pripravlja Prosvetno društvo zgodovinsko igro v štirih dejanjih »Turški križ«. Prijatelji naše mladine, pokažite, da znate prav ceniti požrtvovalno delo naših prosvetnih delavcev!

Šmarje pri Jelšah. V dneh od 12. do 16. marca bo pri nas sadjarski tečaj. Udeleženci bodo najprej poslušali predavanja v gasilskem domu, nato pa se bodo praktično vadili. Tečaj bo brezplačen, udeleženci pa dobijo še nagrado v obliki raznega sadjarskega orodja. Začetek 12. marca ob 8 v gasilskem domu.

Zibika. V nedeljo, 16. marca, po prvi sv. maši bo pri nas občni zbor Krajevne kmečke zveze, na katerega bo prišel zastopnik iz Ljubljane. Vabimo vse može, posebej pa še fante in dekleta, da se občnega zbora te edine kmečke organizacije gotovo udeležijo. Na tem zboru se bo namreč osnovala tudi Mladinska KZ. Na svidenje!

Edinost, sreča, sprava

k nam naj nazaj se vrnejo!

Otrok, kar ima Slava,

vsil naj si v roke sežejo,

da oblast

in z njo čast,

obilnost bodi naša last!

France Prešeren, »Zdravljica«.

župnika, ki je ostal edini v Rušah, da bi pazil na Marijino svetišče. Junaškega duhovnika niso mogli priklicati od nikoder. Vsem se je porodila prebridka zavest, če bi bil ostal dušni pastir pri življenju, bi jim on prvi javil odhod divjakov in bi bil organiziral zmogoviti povratek od utrdbe v Ruše. Do glasnega in krčevitega ihtenja je potrla pobožne molilce prepričanje, da so po vasi razmetani kosi človeškega telesa preostanki mučenika, ki je edini od Rušanov dal življenje za svoje ovčice.

Na poziv gospodične Kunigunde so isti večer zbrali oskrunjene svete preostanke, jih očistili, prenesli v krsti v cerkev in objokovali dolgo v noč svetniškega moča, kateri je rajši pretrpel iz ljubezni do Marije najkrutejše muke in smrt, kakor da bi jo bil zapustil in se rešil z drugimi vred za varni Turški zid. Zbrani ostanki župnikamučenca so bili drugo jutro položeni k počitku do sodnega dne za glavni oltar ruške Marijine cerkve ob ogromni udeležbi otete krščanske raje in z ganljivimi prizori, kakor jih Ruše niso in najbrž ne bodo več doživele.

Po pogrebu za sveto stvar do smrti trpinčenega gospoda župnika Lichtensteina se je podala Kunigunda s svojimi služabnicami v Vrhov dol pri Limbušu, da pogleda in se prepriča, kako je z viničarijo njenega očeta. Hvaležni Rušani in begunci so spremljali junakinjo in mater slovenskih beguncev do Bistrice v znak tople hvaležnosti za bodrila, pametne nasvete in pomoč.

(Dalje sledi)